

BIELARUS

Byelorussian Newspaper in the Free World

Published monthly by

BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.

Subscription \$ 6.00 yearly.

„БЕЛАРУС” — Газета Беларуса ў Вольным Свеце. Рэдагуе Калегія. Выходзіць месячна. Выдае: Беларуска-Амерыканскія Задзіночанне. Выпіска зь перасылкю — 6 дал. на год. Незамоўленыя рукапісы назад не звяртаюцца.

ДАРАГІЯ СУРОДЗІЧЫ!

10 лютага 1973 году спаўненца га Інстытуту Навукі й Мастацтваў 70 гадоў ад нараджэння Д-ра В. Жук-Грышкевіча, старшыні Рады БНР. Нядайна, мінулае восені, прыпадалі ў годкі ягонае нацыянальна-грамадзкага дзеянісці, якая пачалася актыўным узелем на выбарнай кампаніі 1922 году ў агітацыі па сёлах і мястэчках Заходняе Беларусі за беларускіх кандыдатаў на паслоў і сэнатару ў польскі сойм і сенат.

Дык, за Дастойным Юбілярам пяццідзесят ужо гадоў ахварнае нацыянальнае працы ён на зямлі роднай, і па краёх выгнаныя, працы ў шыгодзённай шэрай, і на важных грамадzkіх ды адказных палітычных становішчах, спыніць якое не змаглі ні вязніцы, ні ссылкі, ні савецкія канцэнтрацыйныя лягеры.

Заміж плянаванага адзначэння гэтых угодкаў публічнай бяседай, на жаданье самога Юбіляра, падагогі па фарфесіі, былога настаўніка Віленскай Беларускай Гімназіі, Угодкавы Грамадзкі Камітэт назаву ФОНД ВЫДАВАНЬЯ БЕЛАРУСКІХ ПАДРУЧНИКАЎ. Фонд гэты, за згодай Управы Беларуска-

Угодкавы Грамадзкі Камітэт

Студзень 1973 году.

Грамадзкі Камітэт

З ПРЕЗЫДЕНТАМ НІКСАНАМ У БЕЛЬМ ДОМЕ

Пачалося як у фільме. Прыймаючы адзін з тэлефонных званкоў на працы, я на часінку разгубіўся: на лініі быў Белы Дом, і мне паведамлялі, што я з жонка запрошана на каляднае прыніццё да Прэзыдэнта ў спадарыні Ніксан. Прыніццё ладзілася ў нядзелью 17 снежня, пачатак а 11-ай ураны.

Павесіўшы слухаўку, я ў думках перрабраў усю дзеянісць у часе нядайнае выбарнае кампаніі, колькі нарадаў у Вашигтоне, свае выступленіі насьвятленне паглядаў беларуска-амэрыканскія грамады, свае выказваніі пра ўзел іншых нацыянальных групах у выбарах 1972 году. Мне стала ясна, што беларуская група выявіла свой пынамізм у выбарах, і, як карадынатару нацыянальнасці ў штату Нью Джэрзі, прыемна было ўсвядамляць, што этнічныя галасы заўсімі падзеямі Прэзыдэнту Ніксану перамогу ўзялі ўсіх аругах штату. Усё гэта, падумаў я сабе, і спрычыніла запросіны ў Белы Дом. Тым не менш, я памыляўся. На прыніцці я пабачыў адно колькі асобаў з тых, што бралі ўзел у перавыбарнай кампаніі. Пераважная бальшынія прысутных належала да дыпляматычнага корпусу, прадстаўнікоў дзяржаўных установаў, партыйных арганізацый, усіх калі двухсот чалавек.

Кажны госьць сам знаёміцца зь іншымі, сам вызначаў тэму гутаркі. Нашыя першыя знаёмствы былі з сэнатарам Бобам Долам і амэрыканскім паслом у АЗН Джонам Бушам. Зразумела, асноўнай тэмай нашых гутарак была беларуская справа.

Неўзабаве госьці былі запрошаны ў „Усходнюю Залу” Белага Дому, удэкараваную ў калядным стылі. Сюды прыбыў неўзабаве Прэзыдэнт з жонкаю ў спадарыні і Джульяй і Мэмі Айзэнгаўэр і кардыналам Кролям. Малтва. Калядкі. Выступленіе хору з Обэркірхэн з каляднымі песьнямі. Слова кардынала Кроля пра калядныя сівяты ды значаньне малітвы для амэрыканскага народу.

Пасля гэтая ўрочыства часткі госьці пачародна былі прадстаўленыя Прэзыдэнту ў сп-ні Ніксан і кардыналу Кролю. Калі прыйшоў напад, літэнт морскага пяхоты прадстаўлі і нас, як Беларус-Амерыканцаў, наўковых працаўнікоў і ўзелнікаў выбарнае кампаніі 1972 году. У гутарцы з Прэзы-

дзімітром

З кароткіх сустрэчаў-гутарак, зразумела, пляжка зарынгавацца пра ступень пайнфармаванасці тых, зь кім гутарыш. Усё-таки можна з пэўнасцю сказаць, што і Прэзыдэнт Ніксан і ягонае наваколье сведамыя беларускага праблемы.

Приніццё ў Белым Доме пераканала нас таксама, што калядны час гэта пара, калі шэрэа будзённічына ахварбоўваецца ў сівяточных пачуцьці, калі людзі імкнущыя ходзіць у нейкай меры зразумець адзін аднаго, пазнаць больш навакольную грамаду ды пажадаць адзін аднаму вячэлых сівятаў і лепшага Новага Году.

Вітаўт Кіпель

УВАГА!

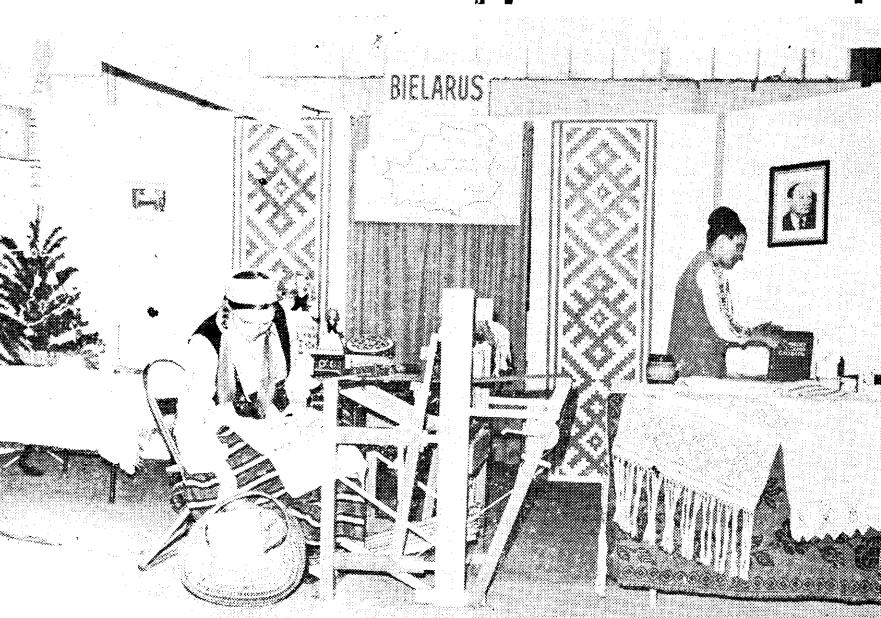
УВАГА!

Беларуская моладзь Нью Ёрку (АБАМ) выдала мастицца аформленыя наклейкі на аўты з Пагоніяй на фоне беларускіх нацыянальных колераў. Вялічыня наклеек — 5 x 6 інчоў, цена — 1.00 даляр.

КУПЛЯЙЦЕ, ВЫПІСВАЙЦЕ СВОІ ГЭРВ, СВАЕ НАЦЫЯНАЛЬНЫЕ КОЛЕРЫ на адрэс:

Ms. Halina Tumash, 3441 Tibbett Avenue, Bronx, New York 10463.

НА МІЖНАРОДНАЙ ВЫСТАУЦЫ У ЧЫКАГА

Беларуское культурное стойка на Выставке

4 і 5 лістапада летася адбылася 13-ая чаордная Міжнародная выставка ў Чыкаге. Узел у выстаўцы быў рокорды, бо аж сорак дзівэ этнічных груп мелі свае стойкі. Загэтыя два дні звыш ста тысячай людзей звядела выстаўку. Характэрна, што з кожным годам кожная нацыянальная група стараецца нарадзіць сівежкі воблік сваіх стойкі.

Беларуское стойка адзначалася гэтым разам узальным раскладам экспанатаў ды прываблівай аздобай.

Тут-ж адведзены адмысловыя по��уць, што прадстаўляюць Калядны Бечар на Беларусі. Эфектуна быў прадстаўлены адрозні хаты із сіцянай і акном зімою. Гледзячы праз акно, быў відаць павешаны ў куце абраз Астрабрамскай Божай Маці, абвешаны прыгожым беларускім ручніком. Унізе пад ім стаяла прыгожа прыбана ялінка, на якой віслі аздобы хатнія работы: саламянія і папяровыя геаметрычныя фігуры і шышкі ў стылі арнамэнтыкі, пашыранай на Беларусі. Тут-ж каля ялінкі стаяў прыбраўся сівяточны стол з куцьці і каляднай емінай. Сыцены по��уці были прыгаждобленыя абразамі мастака Віктара Жаўняровіча, што прадстаўлялі зімовыя краявіды Беларусі. З цікавай гэтым по��уцем публіка распыталася пра каляднія звычай на Беларусі і рабіла фотаздымкі.

Два прыгожыя шляхі, што прадстаўляюць беларускія ўзоры, быў заўвешаны на абодвух бакох геаграфічных карт, што прадстаўляюць зігнографічную Беларусь з гарадамі, з якіх паходзілі беларускія спартовцы, што выдатна аздобніліся на 20-ай спартовай алімпіядзе ў Мюнхене. Дзеля арыентацыі быў прыміцаваны папяровыя стрэлкі з прозвішчамі спартуцай.

Спэцыяльны кут быў адведзены для 90-ых угодкаў ад нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа, дзе быў выложаны важнейшыя творы гэтых пэзэт ды пераклады на іншыя мовы твораў Купалы. Побач з ім ляжалі паасобнік анталёгіі беларускай павізі ў ангельскай мове Веры Рыч „Like water, like fire” ды кніжкі ў ангельскай мове інфармацыйнага характару пра Беларусь. Тут-ж ляжалі беларускія польскі і расейска-беларускія слоўнікі адмысловыя дзеля пачынання аздобніліся на сіцянай і польскай мове.

Прыгожа выкананыя патрэты абодвух пісьменьнікаў, павешаныя на сіцянай, дапаўнялы літаратурныя куткі беларускага стойчы.

На асаблівую ўвагу заслугоўвалі мастацкія вырабы з дрэва, атрыманыя зь Беларусі. Між імі быў скрынікі розных формай і размежаў, аздобленыя саломкай у розных народных ўзоры ды іншыя прадметы. Асабліва прыгожвалі ўвагу наведальнікі зробленыя з дрэва шахматы, фігуры якіх прадстаўляюць розныя харектэрныя беларускія тыпы. Вабілі вока глядзачуць і любасціць да роднае справы для іншых Беларусаў Чыкага.

Беларусаў і ахвотна пасъвячае свой час для выставак ужо на працягу колькіх гадоў. Дзякуючы ейнай вынаходлівасці, што добраму веданню нашае народнае культуры, гэдэяцыя заўсёды тоўпіліся каля яе, а прадстаўнікі тэлевізійных станцыяў дзве разы фільмавалі ейную працу за краснам, выясняючы, што ў будучыні маюць намер паказаць на тэлевізіі дзеянісць і культуру этнічных груп у Чыкаге.

Радаснай падзеяй для беларускага грамадства Чыкага стаўся выбар Каралеўні Выстаўкі ў васбе Беларускі Габрэлі Багдан. Яна дачка Васілія Маргарэты Багданоў, лягася скончыла сярэднюю школу і цяпер наведвае школу мэдыцынскіх сёстэр. Трэба адзначыць, што сям'я Багданоў грамдзка вельмі актыўная і нацыянальная сведамая. Не зважаючы на тое, што Сп-ні Багдан з паходжання Немка, яны заўсёды памагаюць у розных націвных імпрэзах, а дзеці іхнія прымаюць узел у вакальна-музычнай танцавальнай выступленнях на беларускіх імпрэзах. Сп-ні Багдан на працягу гадоў вышывала беларускую народную касьцюмі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетася Маткай Году, а Сп-ні Багдана Бацькам Году лягася падчас праграммы Дня Бацькоў, ладжана з 1972 года ўзел Танцавальнай групай беларускай моладзі пад кіраўніцтвам Сп-ні Веры Рамук. Дык хай-ж гэта сям'я паслужыла зорнымі прыкладамі для сваіх дзяцей. За сваю дзеянісць для Беларусаў яна была выбрана пазалетас

БЕЛАРУС, № 189 — 1973

ВЯЛІКАЯ УРАЧЫСТАСЦЬ У НЮ ДЖЭРЗІ

НА 52-Я УГОДКІ СЛУЦКАГА ПАУСТАНЬНЯ И
25-Я УГОДКІ ЗГУРТАВАННЯ БЕЛАРУСКІХ ВЭТЭРАНАЎ

У часе Паніхіды па Героях Беларусі

Фото: А. Дубяга

Беларускія ветэранны Нью Джэрзі ў Нью Ёрку адзначылі ў нядзельлю 3 сінтября летась 52-я ўгодкі Слуцкага Паўстаньня й 25-я ўгодкі ад заснавання Згуртавання Беларускіх Ветэранаў, сіння — Згуртавання Беларуска-Амэрыканскіх Ветэранаў. Для ўдзелу ў сівяткаванні адмыслова прыехалі герархі БАПЦіарквы — Мітрапаліт Андрей і Япіскап Мікалай, старшыня Рады БНР Д-р В. Жук-Грышкевіч, Сакратар вайсковых спраў Рады БНР Ген. Я. Сажыч, старшыня Галоўных Управаў БАЗА Д-р Р. Гарашка й ЗБК Д-р Р. Жук-Грышкевіч, шматлікія прадстаўнікі беларускіх грамадзкіх і культурных арганізацый.

Урачыстасць пачалася ўжо а 9-ай гадзіне нараніцы. Дзеткі з кветкамі, а Старшыня Парахвільной Рады Царквы Жыровіцкага Божага Мікалая. Прыгожую Божую Службу Уладыкі адправілі ў асысьце а. В. Кендыша, настаяцеля Парахві, і а. К. Стара зь Нью Ёрку. Чулае казаньне на тэму Слуцкага Паўстаньня ѹ ягонага нацыянальнага значання сказаў Уладыка Андрей.

Удзельнікі праграмы ў некаторыя з гасцем на сівяткаванні

Фото: А. Дубяга

Пасляя Багаслужбы была адпраўленая Паніхіда па тых Героях, што загінулі на франтох збройнага змагання за волю Беларусі, за тых, што перадчасна памерлі на службзе беларускаму народу, да за тых, што загінулі на катаргах ды былі замучаны ў канцэнтрацыйных лягерях. Ганаровая варта Адзелу Згуртавання Беларуска-Амэрыканскіх Ветэранаў у Нью Джэрзі у строіных уніформах і Ярылавымі кръжамі на каўнярох трывала сцяг ветэранаў і нацыянальныя сцягі беларускій амэрыканскі.

У гонар дасцойных гасцей быў зладжаны ўрачысты банкет. Камандызер Беларускіх Ветэранаў ген. Я. Сажыч, пасляя кароткага рэфэрата пра славную мінуўшыну беларускіх збройных сілаў, даручыў дзесяцём асабам дыплёмы ахвіцарай згодна з пастаноўя 11-ай сесіі Рады БНР пра павышэніе заслужаных вайскавікоў у рангах. З кароткай прыўтальнай прамовай звярнуўся да ахвіцарай Старшыня Рады БНР Д-р В. Жук-Грышкевіч.

Акадэмія, прысьвечаная 52-м ўгодкам Слуцкага Паўстаньня й 25-м ўгодкам Згуртавання Беларускіх Ветэранаў на чужыні, адбылася ў Саўт Рыверы, Нью Джэрзі. Акадэмію адчыніў Камандызер Згуртавання Беларускіх Ветэранаў у Нью Джэрзі капітан С. Гутырчык, прыўтаўшы гасцей і прысутных. Ся-

АНТЫКАМУНІСТЫЧНАЯ
ДЭМАНСТРАЦЫЯ
У БРАДФАРДЗЕ

У нядзельлю 19 лістапада летась адбылася ў Брадфардзе (Ангельшчына) пратэстцкая дэмансстрацыя супраць паняволенія нерасейскіх народаў у камуністычнай імперыі СССР. Дэмансстрацыя арганізавалі Камітэт Паняволеных Народаў у Брадфардзе. Дэмансстрацыя праходзіла галоўнай вуліцай Брадфарду — Манінгам. Лейн спад Украінскай Каталіцкай Царквы ў залу Украінскага Клюбу, дзе далучыліся да дэмансстрантам сябра Брытанскага парламента Міс Джоан Гол і першы сакратар Ветнамскай амбасады ў Лёндане Дуонг Гонг Дук.

У згаданай залі адбыўся мітынг, на якім прамаўлялі ўсе прадстаўнікі паняволеных народаў, у тым ліку сп. Эдмунд Б. Вайс — Камандызер Жыдоўскіх Ваенных Ветэранаў у ЗША із сваім штабам, сп. Джэромі Г. Бальлер — Камандызер Звязу Амэрыканскіх Ветэранаў у Нью Брансвіку й Гайлэнд Парку ды ветэранны гэтага звязу, сп. Мірон Лэскі — б. Старшыня Рэспубліканскай Федэрацыі Нацыянальнасці ў Нью Джэрзі, сп. Іскар Шуманаў ад Баўгарскага Нацыянальнага Камітэту й сп. Люі Шавалей ад украінскіх арганізацый.

Амэрыканскі нацыянальны гімн адыграла на пляніне вучаніца сярэдняй школы Л. Русак, пасля чаго прысутныя ўшанавалі хвіліну цішыні памяць беларускіх вайсковцаў, што аддалі сваё жыццё ў змаганні за Беларусь. Галоўны рэфэрат прычытуў Д-р В. Кіпель, які насытліў Слуцкага Паўстаньне як вайну за Беларускую Народную Рэспубліку, паказаў яго на гісторычным фоне як адну з герайчных падзеяў у наўпінным змаганні беларускага народа за аднаўленне сваёй дзяржаўнасці. Старшыня Рады БНР Д-р В. Жук-Грышкевіч у

Прынятвы на мітынгу рэзалицы разасланыя ўсім урадам краёў Вольнага Савету і ў Задзіночаныя Нацы.

Янка Крупіна

УГОДКІ ДРУКУ АДЗНАЧАНЫЯ МАРКАЙ

Беларусі Вільні, з друку паявілася МАЛАЯ ПАДАРОЖНАЯ КНІЖКА. Гэта першая кніга надрукаваная на тэрыторыі Беларусі ў часе ўсходніх Эўропы. Выдаў яе ФРАНЦІШАК СКАРЫНА з ПОЛАЦКА (1485-1540), доктар навукаў вызваленых і мэдыцыны, выдатны вучоны гуманіст, перакладнік і выдавец беларускага Бібліі. Патрэт Доктара Скарыны на марцы рэпрэдукаваны з дрэварыту ягнона Бібліі.

Выдадзеная цяпер марка гэта ўжо трэцяя марка з патрэтам Доктара Скарыны. Марку першую, для паштовага ўжытку, у 1918 годзе выдаў у Менску ўрад Беларускага Народнага Рэспублікі. Другую, у 1942 годзе, надрукавану у Бэрліне Беларускі Камітэт Самапомачы ў Нямеччыне. Ніякіх скрынікіх паштовых марак не выдавалася ў Беларускай ССР. „Сувэрэнісць” рэспублікі там гэткай, што выдаўца паштовыя маркі яна ня мае ў права.

Цана за ліст, на якім 20 марак зь інфармацыйнай даведкай, 2.00 дал. За 4 маркі, зь перасылкай, 50 цэнтаў. Цана аднае маркі — 10 ц. Марак можна мець, паводле жадання, лістамі дзіркаванымі (маркі з зубкованымі берагамі) і не дзіркаванымі. Выпісваць на адрыс:

Whiteruthenian Institute of Arts and Sciences, Inc.
3441 Tibbett Avenue.
Bronx, N. Y. 10463

УГОДКІ СЛУЦКАГА ПАУСТАНЬНЯ ў МЭЛЬБУРНЕ

Незадоўды даводзіцца на нашых сівяткавальных акадэміях прысутнімі перажыццем праграму да съёзду. А гэтым разам гэтак яно ё было.

На дзвіве, што старшыня Беларускага Цэнтральнага Камітэту, што ладзіў урачыстасць, ад імя Камітэту ў прысутных пасля заканчэння моцна дзякаваў выканальнікам

грамам, асабліва моладзі ў школыні

STATE OF NEW JERSEY
EXECUTIVE DEPARTMENT

PROCLAMATION

WHEREAS, on the 25th of March, 1918, Byelorussia was proclaimed by its democratically-elected National Assembly as a free and independent republic; and

WHEREAS patriotic Byelorussian insurgent forces bravely defended the freedom of their homeland against overwhelming communist forces during the Slucak uprising of 1920; and

WHEREAS, although the Republic fell to the invading communist forces, the resistance of the Byelorussian people to communism never ceased and Byelorussian patriots still hope to regain national independence and the return of democracy for their homeland; and

WHEREAS, this resistance of the Byelorussian people is an inspiration to lovers of freedom and democracy everywhere and deserves the sympathy and moral and material support of the entire free world; and

WHEREAS, the Association of Byelorussian-American Veterans in New Jersey this year will celebrate the 25th Anniversary of its foundation and the 52nd Anniversary of the Slucak uprising; and

WHEREAS, the Association of Byelorussian-American Veterans in New Jersey uses this occasion to rededicate itself to the great principles of justice, liberty and freedom promulgated by the Constitution of the United States and to express its support for the cause of freedom of Byelorussia.

NOW, THEREFORE, I, WILLIAM T. CAHILL, Governor of the State of New Jersey do hereby proclaim

DECEMBER 3, 1972

as
THE DAY OF BYELORUSSIAN-AMERICAN VETERANS
IN THE STATE OF NEW JERSEY

and recommend appropriate observance of this occasion.

GIVEN, under my hand and the Great Seal of the State of New Jersey, this 6th day of November, in the year of Our Lord one thousand nine hundred and seventy-two, and in the Independence of the United States the one hundred and ninety-seventh.

William T. Cahill
GOVERNOR

BY THE GOVERNOR
Robert M. Faley
ACTING SECRETARY OF STATE

На мастацкую частку злажыліся выступлены мішпанага хору з Нью Ёрку, узмоцненага спевакамі з Нью Джэрзі, пад кіраўніцтвам сп. М. Тулейкі, ігра на пляніне здолна маладога музыкі Д. Бычкоўскага, дэкламацыя Л. Войтанкі і трэћё ў выкананні Г. Орсы, В. Бартуля і А. Орсы-Романо. Прыго-

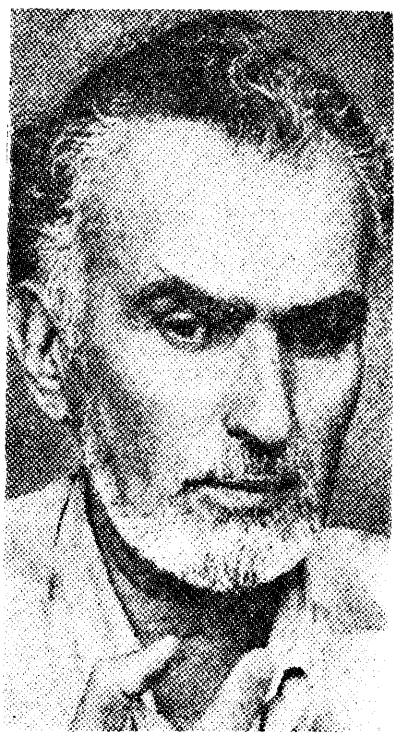
жая нацыянальная вopратка харысціх ды высокіе мастацкі ўзровень выканання песьні заваявалі прыхільнасць публікі ў спрычыніліся да посыпуху сівяткавання.

Гучны беларускі нацыянальны гімн закончыў урачыстасць.

Присутны

М. Н.

3 ТАГО СЪВЕТУ, БЕЗ ПРАПАГАНДЫ

Мне ўдалося прысутнічаць на двух дойгіх дакладах Шыфрына, а таксама мець зь ім прыватную гутарку. Весткі, якія ён прынёс з таго боку, дзе вечна гарлапанія пра найбліжэйшыя вольныя пад сонцем, асабліва цікавыя для нашых суродзічай на эміграцыі. Прывінцца, шмат з нас пасыпела, памякчала, туман савецкае прарапаганды зацьмі шмат чые вочы. Бяручи гэта на ўвагу, варта паслуходь чалавека, аднаго з міліёнай, які працярпей жахлівія рэчы, каб уявіць сабе, што ў запрады дзеіца пад гэным, гэтак моцна пякучым „сонекам канстытуцыі”.

Пасыль съмерці Сталіна, калі крэкліў Хрушчоў дабраўся да ўлады, ягоная амністыя звольніла некаторы лік вязняў. Людзі мяркавалі, што нарашце павезу сувезкі ведэр. Пасыялелі. Нам усім вушы пра-трубілі пра гэтак званую „адліг” пра тое, як кульнуў у няслаўнае прадонін ведамыя сталінскі „культ”. Хрушчоўскі кульг, улучна з кукурузным, развязаў шмат каму языка, і ўрад хутка спасцярог, што трэба прыніць меры строгае кан-тролі, каб не пабегаў зусім у іншы бок „самыя шчаслівія грамадзяне”, а трымалісі ў гэй калёне, што заўзята мела даганяць Амэрыку.

1956-58 гады прынеслы новыя рэпрэсіі. Гэны час зняволеніе назвалі пэрыядам культпрасьветы, з той прычыні, што арштоўвалі пе-раважна сгудэнтаў і працоўную ін-тэлігенцыю. З тых вестак, якія падаў Шыфрын, выглядала, што палавіна або і больш студэнтаў некаторых вышэйшых навучальных установаў апінілася ў лягерах цяжкое прымусовая працы. Усім пры-шывалі рэзізіям, супраціў дзяржаве. Эрэпрэсіі захапілі ўсе г.зв. су-вэрэнныя рэспублікі, асабліва шмат Жыдоў. Хрушчоў гэткім парадкам папоўніў раней змалёты рэзэрвы наўмыніцкай працоўной сілы.

Сяняня Масква хваліцца Брацкай ГЭС, вялізарнай электрастанцыяй на Ангары ў Іркуцкай вобласці. Туды часта возіць турыстыкі, асабліва з г.зв. краёв народных до-маракрацый. Будаўніцтва гаці ў Брацку пачалося ў пачатку 50-ых гадоў і на працягу амаль дзесяцігодзінь будавалі яе мілёны зняволеных. Утворанае гацімі Брацку мора зняволенія ахрысьцілі Брацкім магільнікам. Аднаго разу Мікіта Хрушчоў наведаў непадалёк ад гэного магільніку мясцовасць г.зв. вольных пасяленцаў (тых, што звольнілі з канцлягераў, але не да-зволілі вярнуцца дамоў). Яго абкі-далі якімі, старым абуткам і хто

чым мог. У 1955 годзе ў Нарыльску трываў дойгі час страйк зняволеных. Трималіся два месяцы. Прыві-жджалі з Москвы прадстаўнікі ўраду, абяцалі розныя палёгкі вязнія і ўступалі. Канцлягер, некалькі тысячай людзей, звышчылі бамба-вікі. У Казахстане трываў страйк у медзянай шахце. Урад прыслалі танкі. Жанчыны ў дзеі шахцёраў сцяжні выйшлі на абарону, думаючы, што танкі паўстрымаюць. Па-майліся. Панікная зброя звышчыла звыш 600 жанчын і дзяцей.

Як і раней, у лягерах тримаюць непасільныя нормы будаўніцтва, высяканыя лесу. Нормы харчава-нія мізэрныя. Летам памерлых зняволеных закопваюць у вагуль-най яме, зімой-же прости складаюць у кучы ў тайзе. Жывіцца імі дзяр-лівія звяры, у тым ліку і самі басілі, футоры якіх ідуць на экспарт у за-акіянскія краі. Характэрна, што кожны труп, перад паховінамі, клюць разагрэтым да чырвонае зя-лезным прутом, каб-жак каторы жывы гэткім спосабам з лягера съмер-ці ня выбраўся.

Абрам Шыфрын сустрэў у лягерах вялікую колькасць Беларусаў. Ён асабліва падчыркнуў, што між тымі, каго высылаў Хрушчоў, зу-сім ініціялі, а толькі калгасынікі, людзі, якія выка-зліся, што могуць самастойна ду-мады. Пра Беларусаў гаварыў з па-шанай. Гэта людзі сумленныя, між імі няма згадкі.

Хаця і ведаюць, што мы тут рабы, каб памагчы паняво-леным суродзічам у Савецкім Саюзе? Дакладчык шырака выясняў, што народ уважна ў пільна пры-слухаўца да ёсця, што мы тут рабы. Асабліва важныя розныя дз-манстрацыі, цафкоўная ѹ палітыч-ная дзеянасць, другі, бязумоўна, радыё. Весткі пра нашу дзея-насць добра даходзяць на гэны бок. Важна, каб мы яшчэ больш актыўизавалісі ў антыбальшавіцкай дзеянасці. Чым больш гэтай дзея-насці, тым лягчэй там змагацца. Вораг найбольш байка задзіно-вальных сілаў усіх паняволеных наро-даў.

Як ведама, паняволенія народы ўжо даўно знайшли добрую ѹ вель-мі эфектуную зброю ѹ змаганьні: сатыру. Яна ў Савецкім Саюзе ра-сце ѹ магутнае. Гэткі маленкі цы-мусны кавалачак расказаў сп. Шы-фрын: Крамлёўская дыктатара цэ-лую ноч мучыла бяссоныцца. Рані-цай блізкі яму чалавек спытаўся пра прычыну гэтага. — Братка, гэ-та жах, — адказаў дыктатар. Сыні ю, што на Краснай Плошчы, непадалёк ад маўзелею Леніна, ся-дзеў свабодна сабе Чех і кітайскім палачкамі еў жыдоўскую мацу.

К. Акула

быльцы да сучаснасці свой гало-ны, спадчынны занятак, якім адвеку-славілася Копысь.

Вельмі прачуліся, калі ў 1950 годзе адхэалёт Міхалоўскі, даследо-вачы іхніх гарадзішчаў, адкапаў ляпнину цыраміку сірэдзіны 1-га-тysячагодзіня нашае эры. Гэтая здатнасць прашчураў пазней ад-білася, напрыклад, у 1658 годзе ў „Росыпісі літоўскіх людзей, што жывуць у Маскве”, у якім чытаєм: „У Ганчарнай слабадзе жыве Панька Будкаў, гораду Копысі цэнных печаў майстра, а тут робіць тое-ж”. У мінульым стагодзіні на тутыжных шматлікіх кафельных заводах, дзе выраблялася разнакаляровая з ма-люнкамі ѹ арнамантамі цэнна, рабілася 50,7% уся беларуская кафлі. У 1901 годзе тут налічвалася 9 ка-фельных заводаў, на якіх працава-ла больш за трэці дарослыя ме-стачкоўцаў.

I цяпер па Другой сусветнай вайне, паводле тому „Беларусія”, шматтамовага выданьня „Совет-скій Союз”: „Яшчэ пад'яжджаючы да Копысі бачылі карпусы ўніага-кафельна-пліткавага заводу”. Але-ж нідзе нам не траплялася ніводна-га радка пра каштоўны архітэкту-ны помнік Копысі, які раней пера-дусім звязаўся на сябе ўагу. Ман-ко-ніць на ўзведзе тутэйшую Спаскую Лет-нюю царкву, якую адпаведна на-вуковая экспедыцыя 1939 году ўзяла пад дзяржаўную ахову. Аднак пра яе цяпер ня прыгадваюць на-вят гэткія паважныя выданьні, як „Беларуская архітэктура” М. Каца-ра і „Гісторыя беларускай архітэк-туры” У. Чантуры. Таму мімоволі прыходзішь да сумнага выснову, што яна або загінула ў полім вай-ны, або раскапана ўжо па-па.

Нам не стае адмысловых слоў, каб выказаць усю надзвычайнью

КУЛЬТУРНА-ГІСТАРЫЧНЫЯ УГОДКІ 1973 ГОДУ

450 гадоў ад надрукавання ў 1523 г. лацінскае пасыпі з Над-дзвінія Міколы Гусеўскага „Песьня пра зубра”.
400 гадоў ад адкрыцця ў 1573 г. ў Вільні астронамічнае абсерваторы.

90 гадоў ад нараджэння 20 кастры-чніка 1883 г. выдатнага пісь-меньніка, навукоўца ѹ грамадз-кага дзеяча Вацлава Ластоў-скага.

90 гадоў ад нараджэння 17. 12. 1883 г. знышчанага партыйным тэрорам выдатнага літаратура-

веда Аўгена Барычэўскага.

90 гадоў ад нараджэння ў 1883 г. ў 30 гадоў забойства агентам

Масквы драматурга беларускага літаратуры Францішка Алях-новіча.

ад ураду ўсімі сіламі спыніць гэтыя падпольныя выданьні.

Абрам Шыфрын цвердзіў, што арганізаваны супраціў асаблівна немагчымы ѹ людзі добра ведаюць гэта. Аднак супраціў мае стыхійны рух, усцяж набірае разгону. Усе народы, паводзілі Шыфрына, по-насьцілі разбудзілісі ѹ нікакі сіла іх не паўстрымае на шляху да во-лі. Між пытаньні ў дакладах Шыфрына было адно асабліва важнае: што мы гэта на эміграцыі мае рабы, каб памагчы паняво-леным суродзічам у Савецкім Саюзе? Дакладчык шырака выясняў, што народ уважна ў пільна пры-слухаўца да ёсця, што мы тут рабы. Асабліва важныя розныя дз-манстрацыі, цафкоўная ѹ палітыч-ная дзеянасць, другі, бязумоўна, радыё. Весткі пра нашу дзея-насць добра даходзяць на гэны бок. Важна, каб мы яшчэ больш актыўизавалісі ў антыбальшавіцкай дзеянасці. Чым больш гэтай дзея-насці, тым лягчэй там змагацца. Вораг найбольш байка задзіно-вальных сілаў усіх паняволеных наро-даў.

Як ведама, паняволенія народы ўжо даўно знайшли добрую ѹ вель-мі эфектуную зброю ѹ змаганьні: сатыру. Яна ў Савецкім Саюзе ра-сце ѹ магутнае. Гэткі маленкі цы-мусны кавалачак расказаў сп. Шы-фрын: Крамлёўская дыктатара цэ-лую ноч мучыла бяссоныцца. Рані-цай блізкі яму чалавек спытаўся пра прычыну гэтага. — Братка, гэ-та жах, — адказаў дыктатар. Сыні ю, што на Краснай Плошчы, непадалёк ад маўзелею Леніна, ся-дзеў свабодна сабе Чех і кітайскім палачкамі еў жыдоўскую мацу.

Вольга Корбут, беларуская дзя-чына з Горадні, здабыла на толькі

тры залатыя мэдалі на мюнхэнскай Алімпіядзе, але дастала цяпер і ты-тул „спартсмені 1972 году”. Як падала газета „Голос Радзімы” (№ 51, сіненя 1972), журналістыя 40 краінаў, што ўзельнічалі ѹ трады-цыйнай анкете часапісу „Уорлд Спорта”, аднадушна назвалі беларускую гімнастку „спартсменкай 1972 году”. Газета зъміясціла так-сама здымку Вольгі Корбут.

ВОЛЬГА КОРБУТ „СПАРТСМЕНКА 1972 ГОДУ”

Вольга Корбут, беларуская дзя-чына з Горадні, здабыла на толькі тры залатыя мэдалі на мюнхэнскай Алімпіядзе, але дастала цяпер і ты-тул „спартсмені 1972 году”. Як падала газета „Голос Радзімы” (№ 51, сіненя 1972), журналістыя 40 краінаў, што ўзельнічалі ѹ трады-цыйнай анкете часапісу „Уорлд Спорта”, аднадушна назвалі беларускую гімнастку „спартсменкай 1972 году”. Газета зъміясціла так-сама здымку Вольгі Корбут.

На месцы колішняга гарадзішча, пазней накапалі вал, што мае ўзы-шкі з мэтраў, удоўжкі 385 і вядомы ѹ літаратуры, як і ў народзе, пад назвам Пятроўскага. Ён мае ѹ пля-не форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із свайго заходняга боку да Дняпра, а з паўднёвага да рэчкі Сморкай. Ад галоўнае плюшчы Копысі сюды ўдзяліў вуліца, па якой праз вароты можна патрапіць на вялікую пло-щыту, аблежаную валамі.

На месцы валу, з шырокай круга-вой сцежкай наверсе, вядуць да вар-отаў дзівле лесвіцы. Яшчэ ў 1903 годзе яго засадзілі біорозкамі ѹ та-поліямі, якія прыдалі яму асаблівую форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із

свайго заходняга боку да вар-отаў дзівле лесвіцы. Яшчэ ў 1903 годзе яго засадзілі біорозкамі ѹ та-поліямі, якія прыдалі яму асаблівую форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із

свайго заходняга боку да вар-отаў дзівле лесвіцы. Яшчэ ў 1903 годзе яго засадзілі біорозкамі ѹ та-поліямі, якія прыдалі яму асаблівую форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із

свайго заходняга боку да вар-отаў дзівле лесвіцы. Яшчэ ў 1903 годзе яго засадзілі біорозкамі ѹ та-поліямі, якія прыдалі яму асаблівую форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із

свайго заходняга боку да вар-отаў дзівле лесвіцы. Яшчэ ў 1903 годзе яго засадзілі біорозкамі ѹ та-поліямі, якія прыдалі яму асаблівую форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із

свайго заходняга боку да вар-отаў дзівле лесвіцы. Яшчэ ў 1903 годзе яго засадзілі біорозкамі ѹ та-поліямі, якія прыдалі яму асаблівую форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із

свайго заходняга боку да вар-отаў дзівле лесвіцы. Яшчэ ў 1903 годзе яго засадзілі біорозкамі ѹ та-поліямі, якія прыдалі яму асаблівую форму замкнёнае эліпсу і зна-ходзіцца на ўзыши, якое пануе над пераправай, прылягаючыя із

